

v Kaliningradské oblasti do roku 2006. Následně se zaměřuje na funkce Zvláštní ekonomické zóny po roce 2006, kdy došlo k vydání nového zákona týkajícího se zóny, a na cíle, kterých má dosáhnout. Čtvrtá kapitola se obšírně věnuje jednotlivým odvětvím hospodářství Kaliningradské oblasti. Fjodorov ukazuje, která odvětví po změně poměrů z plánovaného na tržní hospodářství prošla úpadkem a která naopak zažívají rozvoj. Věnuje se však i stavu zdravotnictví a školství. Pátá kapitola se věnuje teorii dělby práce a popisuje postavení Kaliningradské oblasti v dělbě práce v měřítku Ruské federace a následně i v měřítku celosvětovém. Zabývá se konkurenceschopností oblasti a ukazuje, že hlavní ekonomičtí partneři Kaliningradu se nacházejí v Evropské unii, a ne Rusku. Šestá kapitola představuje teorii ekonomického rozvoje regionu a sedmá kapitola se zabývá aplikací této teorie na Kaliningradskou oblast. Fjodorov předpokládá, že nejlepší pro oblast bude těsnější ekonomická spolupráce s Evropskou unií. Z této spolupráce by měla profitovat jak oblast, tak i Evropská unie a Rusko.

*Vladimír Kadlec*

Wolfgang Froese, *Historia państw i narodów Morza Bałtyckiego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007, 324 s.

Německý originál této syntézy vyšel v roce 2002 v Kolíně nad Rýnem. Jejím autorem je Wolfgang Froese, který přednášel na zdejší universitě a je autorem několika publikací zabývajících se Porýním a regionem Baltského moře. Cílem knihy je přiblížit dějiny baltické oblasti formou komplexního obrazu, nikoliv jen sondami do dílčích problémů. Jedenáct kapitol je řazeno od pravěku, přes starověké kultury, období rozkvětu hanzy, reformaci, světové války, až po počátek 90. let 20. století. Stejně jako časové období je široce vymezen i sledovaný region, kterým autor rozumí severní Německo, polské baltické pobřeží, pobaltské státy, ruské území v blízkosti Petrohradu a celou Skandinávii plus Dánsko. Pokud je to nutné pro pochopení souvislostí, jsou do výkladu zařazeny také další kapitoly z dějin Polska, Německa či Ruska. Kniha nezůstává pouze u popisu politiky, ale zabývá se také ekonomickými dějinami a upozorňuje i na kulturní a náboženské aspekty vývoje regionu.

Před začátkem každé kapitoly je umístěna časová osa s nejdůležitějšími událostmi dané epochy. Kapitoly jsou provázeny ilustracemi převzatými z archivních dokumentů, fotografiemi památek, uměleckých předmětů, podobiznami a portréty panovníků a významných osobností. Je zde také obsáhlý jmenný rejstřík a seznam vybrané literatury, která je z velké většiny v němčině, ale obsahuje i několik anglických titulů.

Svým charakterem je tak kniha přístupná co nejširší veřejnosti. Přestože se snaží pokrýt dějiny oblasti jako celku a postihnout co největší množství jejich důležitých

aspektů, není příliš rozsáhlá, spíše než hlubší analýzu přináší shrnutí nejdůležitějších trendů historického vývoje regionu.

*Olga Brabcová*

Pavlos Hatzopoulos, *The Balkans beyond Nationalism and Identity: International Relations and Ideology*. London: I. B. Tauris, 2008, 248 s.

Odborný asistent *Papandreou Foundation* v Řecku, Pavlos Hatzopoulos, publikoval v roce 2008 svou disertační práci *The Balkans beyond Nationalism and Identity* formou monografie. Popudem k jejímu sepsání bylo podle autora neadekvátní znázorňování minulosti a přítomnosti Balkánu převážně prostřednictvím koncepce nacionalismu. Hatzopoulos odmítá chápání pojmu „Balkán“ prizmatem nacionalismu jako „ztělesňujícího rysu balkánských společností“ i jako jediného koncepčního rámce pro popis tamních událostí. Autorům, kteří si zvolili takové prizma, vytýká redukcionismus. Zároveň vyzývá k redefinici zažitého koncepčního rámce a potažmo celého regionu skrze rozmanitost vlivných ideologií a jejich vzájemný zápas.

Stěžejní část knihy podává výklad tří ideologií (komunismu, liberálního internacionalismu a agrarismu) v meziválečné době. Soupeřením těchto nenacionálních ideologií s nacionalismem vzniká nejen platforma pro rozdílné názory na organizaci společenského řádu, ale i pro rozdílné interpretace regionu. Jinými slovy: interakce nenacionalistických ideologií s nacionalismem zpochybňují definici Balkánu jakožto „sumy národních států“.

Po vzoru autorů věnujících se debatě o oprávněnosti diskurzu *balkanismu* (Todorova, Bakić-Hayden, Fleming) autor tvrdí, že se balkánský region stal „objektem fiktivní kartografie“ a „symbolem fungujícím mimo historický čas“. Odmítá geografické pojetí „Balkánu“ založené na národních hranicích a potažmo na nacionalismu, jak je definováno ve stěžejních monografiích věnujících se historii regionu (Glenny, Mazower, Stavrianos), a navrhuje jeho teoretické vnímání jako politického konceptu, resp. výsledku funkce politických ideologií a jejich soupeření. Dodává, že neexistuje „jeden Balkán“, ale vícero jeho podob, které určuje zrovna převažující ideologie. V podstatě tudíž ani nelze nikdy definitivně odpovědět na otázku, co je to Balkán.

Knihla je rozdělena do šesti kapitol. Zatímco první kapitola analyzuje nacionalismus jako ideologii, druhá se věnuje západnímu vnímání Balkánu v 90. letech 20. století. Následující tři kapitoly se zabývají třemi zmíněnými ideologiemi a jejich interakcí s nacionalismem v meziválečném období. Šestá kapitola přispívá k teoretické debatě o Balkánu, jeho interpretacím a způsobům nazírání na region tím, že rozpracovává akademický diskurz pomocí soupeření ideologií, které konkurují doposud protěžovanému nacionalistickému prizmatu. V závěru nechybějí poznámky a reference na použité prameny a literaturu. Potěší zevrubná bibliografie a rejstřík.

*Jakub Šimák*